

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

**СЕКЦІЯ № 4. КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ
ПРАКТИКИ В ЦИФРОВУ ДОБУ**

Шакун Наталія

ГУМАНІТАРИСТИКА У СВІТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ВИКЛИКИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ..... 179

Варивода Петро

РІВНІ УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЄВОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ В УКРАЇНІ..... 182

Гончарова Ольга

ПЛАСТИКА ЛЮДИНОМІРНОСТІ ЯК КРЕАТИВНА
СОЦІОКУЛЬТУРНА ПРАКТИКА В ЕПОХУ ГЕНЕРАТИВНОГО
ІІІ..... 186

Семко Яна

СТИЛІ ЖИТТЯ В УМОВАХ ПЛИННОЇ СУЧАСНОСТІ..... 190

Врайт Галина, Калаєва Каміла

ЦИФРОВЕ МИСТЕЦТВО ЯК ФЕНОМЕН КРЕАТИВНИХ
ІНДУСТРІЙ ХХІ СТОЛІТТЯ: НОВА ФОРМА КОМУНІКАЦІЇ.... 194

Хоботня Марія

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ
СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ПРОЄКТІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО
ВІКУ..... 196

Олійник Віра

СУЧАСНІ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ КУЛЬТУРНІ ПРОЄКТИ ТА
ОБМІНИ..... 200

Поздняк Дар'я

«ЦИФРОВИЙ АРХІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ» – ПРОЄКТ З
ОЦИФРУВАННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ КУЛЬТУРНИХ
ПАМ'ЯТОК..... 203

Святова Софія

МИСТЕЦТВО МАЙДАНУ КУЛЬТУРА ПРОТЕСТУ ТА
НАЦІОНАЛЬНА ГІДНІСТЬ..... 206

спостерігаємо активну переорієнтацію дозвілєвого обслуговування з державного до місцевого та локального рівнів.

Насамкінець, визначимо критерії ефективності управлінської діяльності культурно-дозвілєвою роботою в громаді:

1) дозвілєві заходи охоплюють різноманітні соціальні верстви населення та відповідають їхнім потребам;

2) до заходів залучаються представники усіх вікових груп;

3) під час організації та проведення дозвілєвих заходів відбувається взаємодія з добровільними дозвілєвими об'єднаннями, які є в громаді;

4) відбувається збереження й відродження кращих традицій соціально-культурного життя громади;

5) громада зміцнює свій імідж та авторитет, стає відомою на місцевому, національному та міжнародному рівнях.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про місцеве самоврядування в Україні. *Закон України* від 21.05.1997 № 280/97. Дата оновлення: 08.01.2025. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280.pdf>.

2. Girard A. *Cultural Development: Experiences and Policies*. P. UNESCO, 1983. 145 p.

ГОНЧАРОВА ОЛЬГА

кандидатка технічних наук, докторантка кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

ПЛАСТИКА ЛЮДИНОМІРНОСТІ ЯК КРЕАТИВНА СОЦІОКУЛЬТУРНА ПРАКТИКА В ЕПОХУ ГЕНЕРАТИВНОГО ШІ

Ми живемо в епоху фундаментальної трансформації соціокультурних практик, каталізатором якої є стрімкий розвиток цифрових технологій і, зокрема, генеративного штучного інтелекту (ШІ). Цифрова доба ставить перед людством *екзистенціальні* виклики, що виходять далеко за межі суто технологічних питань і торкаються самих основ критичного мислення, освіти та екзистенціального здоров'я особистості [2]. Прояснимо сенс поняття *екзистенціал*. За даними словника «Філософія науки і культури» за редакцією відомого українського філософа Назіпа Хамітова «екзистенціал (від лат. *exsistentia* – існування) – ситуація людського буття, що переважно пов'язана з його граничними і трагічними проявами й породжує глибинну зміну стратегій

і смислів існування» [8, с. 127]. Якщо класичний екзистенціалізм (особливо Гайдеггера) використовує поняття «екзистенціал» для аналітичного опису структур буття, часто з акцентом на трагізмі (тривога, смерть), то Назіп Хамітов розширює це поняття та робить його, крім означеного трагічного, ще й життєствердним і ціннісно-насиченим. Він показує, що *екзистенціали* – це не просто даність, з якою треба змиритися, а граничні цінності, які є векторами для саморозвитку і творчого виходу за власні межі. Це не лише аналіз того, *як ми є*, а й відповідь на питання, як нам стати більш людськими.

ІІІ перестає бути просто інструментом і перетворюється на «цифрове дзеркало» – глобальне середовище, в якому не лише віддзеркалюється, а й активно формується «колективна людина». Креативні індустрії стають головними архітекторами цього нового середовища.

Це породжує фундаментальну проблему. Легкість, з якою генеративний ІІІ створює бездоганні, привабливі, але стандартизовані «форми», створює загрозу девальвації унікального, прожитого людського «змісту». Виникає ризик появи культури «блискучої порожнечі», де симуляція емоцій і смислів витісняє автентичне переживання, що прямо загрожує праву людини на автентичне, осмислене життя. Така ситуація веде до кризи традиційних креативних практик, які історично були спрямовані на вираження унікального внутрішнього світу, і створює передумови для нового типу залежності – «цифрового рабства», де людина стає пасивним споживачем форм, втрачаючи свою суб'єктність [10].

Актуальність даного дослідження полягає в нагальній потребі розробити нову філософську парадигму та інноваційну гуманістичну стратегію, здатну дати адекватну відповідь на ці виклики. Ми стверджуємо, що такою відповіддю є свідомо соціокультурна практика пластики людиномірності – творчого, динамічного самотворення особистості, що є шляхом до збереження свободи через смисл.

Цифрова доба як нове соціокультурне середовище: виклики для креативних практик та критичного мислення. Сучасна цифрова епоха характеризується формуванням тотального соціокультурного середовища, що змінює основи людської взаємодії. ІІІ як «цифрове дзеркало» створює потужний зворотний зв'язок: алгоритми аналізують наші вподобання і генерують контент, який, у свою чергу, формує наші майбутні вподобання. Цей процес веде до гомогенізації культури та стандартизації креативних практик, що є прямою загрозою для критичного мислення. Адже критичне мислення вимагає дистанції, аналізу альтернатив та незалежності суджень, у той час як алгоритмічне середовище створює «ехо-камери», що підсилюють існуючі уявлення і роблять людину інтелектуально вразливою.

Це породжує діалектичну напругу між формою та змістом. Генеративний ІІІ пропонує нескінченну варіативність форм, що призводить до інфляції смислів. Коли будь-який текст чи зображення можна створити за

секунду, знецінюється сам акт творення як результат глибокого внутрішнього процесу, як акт проживання. Це веде до соціокультурних наслідків: втрати суб'єктності, посилення маніпулятивних можливостей та становлення культури симуляції, де копія стає важливішою за оригінал, а формальна логіка машини витісняє людську логіку смислу.

Філософія людиномірності як методологічна основа гуманістичної відповіді на сучасні цивілізаційні виклики та стратегія здоров'я. Адекватною методологічною основою для аналізу цих викликів є філософія людиномірності. Цей підхід, що спирається на концептуальний потенціал української філософської постнекласичної традиції («нелінійне мислення» Добронравової І. [4], концептуальну модель «ціле в цілому» та гіпертеорію «мозок-психіка-розум/свідомість...» Єршової-Бабенко І. [6], «людиномірність постнекласичної науки» Мелкова Ю. [7], «багатомірне мислення» Богатої Л. [1] та інші) та *метаантропологію* Хамітова Н. [9] («екзистенціали як виміри буття: буденне, граничне, метаграничне»), вимагає, щоб будь-які інформаційні системи та технології були не тільки співмірними людині, її гідності та потенціалу до розвитку, а й цифрове середовище сприяло розвитку людського в людині. У контексті філософії здоров'я це означає, що справжнє здоров'я – це не лише відсутність хвороб, а й повнота екзистенціального буття, наявність сенсу та можливість самореалізації. Постійне перебування у цифровому потоці, що веде до втрати сенсу, можна розглядати як загрозу екзистенціальному здоров'ю особистості.

На противагу технократичному підходу, що прагне адаптувати людину до машини, філософія людиномірності ставить у центр людину як мету, а не засіб. У контексті нашого дослідження це означає, що розвиток креативних індустрій та соціокультурних практик має оцінюватися не за критеріями ефективності чи прибутковості, а за тим, наскільки вони сприяють збагаченню людського досвіду.

Саме на цій основі ми вводимо ключове поняття нашого дослідження – пластика людиномірності. «Пластика» тут означає не пасивну адаптацію, до мінливого світу, а активний, творчий акт самотворення та творення власної реальності [3]. Це свідомо соціокультурна практика, яка водночас є й інноваційною освітньою стратегією, спрямованою на збереження та розвиток людської унікальності в умовах алгоритмічної стандартизації. Якщо ШІ пропонує зовнішню пластичність форми, то людина має відповісти на це внутрішньою пластичністю смислу, що і є шляхом до збереження свого духовного та психічного здоров'я.

Перехід від теорії до практики пластики людиномірності здійснюється через працю з особистим тезаурусом. Ми трактуємо тезаурус як унікальну для кожної особистості динамічну систему смислів, цінностей, концептів, метафор та культурних кодів, через яку вона творить свою реальність [5].

Свідоме постійне творіння та перетворювання власного тезаурусу і є головною інноваційною освітньою та креативною практикою нової епохи. Ця праця включає:

- Розвиток критичного мислення (Секція 10): Не просто споживати інформацію, а свідомо обирати джерела, аналізувати їх, порівнювати та інтегрувати у власну картину світу. Це практика критичного мислення, спрямована на опір маніпуляціям та спрощенням.
- Практика екзистенціального здоров'я (Секція 7): Робота з тезаурусом – це форма «ментальної гігієни» або «цифрового детоксу». Глибоке читання, ведення діалогу, мистецька творчість – усі ці практики, що наповнюють життя сенсом, запобігаючи екзистенціальному вакууму та емоційному вигоранню, і є реалізацією права на повноцінне життя.
- Інноваційна освітня стратегія (Секція 8): Навчання вмінню будувати та розвивати власний тезаурус має стати ядром освіти майбутнього. Це перехід від моделі засвоєння готових знань до моделі формування унікальної, творчої та стійкої особистості.
- Мистецтво ставити справжні, прожиті питання до світу, до себе і до самого ІІІ, що є актом утвердження власної суб'єктності.

Особистий тезаурус стає інструментом інтелектуального, духовного та екзистенціального суверенітету, головною зброєю у боротьбі з дегуманізуючими тенденціями цифрової доби.

Сучасна цифрова епоха, каталізатором якої став стрімкий розвиток генеративного штучного інтелекту (ІІІ), відкриває нову фазу соціокультурної трансформації. Йдеться не лише про технологічні зміни, а й про радикальні виклики для критичного мислення, гуманістичної освіти та екзистенціального здоров'я людини. ІІІ перестає бути інструментом і набуває рис «цифрового дзеркала», що не лише відображає, а й активно формує «колективну людину». У такій ситуації виникає ризик втрати автентичності, знецінення унікального людського досвіду та підміни смислів симулятивними формами. Проблема набуває екзистенціального характеру: культура ризикує перетворитися на простір «блискучої порожнечі», де домінують стандартизовані продукти алгоритмів, а людина стає пасивним споживачем форм, втрачаючи власну суб'єктність.

Найбільш продуктивною гуманістичною відповіддю на цей виклик є культивування пластики людиномірності як свідомої соціокультурної практики, яка водночас є інноваційною освітньою стратегією поєднання креативності, критичного мислення й турботу про екзистенціальне здоров'я.

Ключовим інструментом такої пластики є цілеспрямована робота з особистим тезаурусом, що є найвищим проявом критичного мислення в ХХІ столітті.

Таким чином, майбутнє культури залежить від нашої здатності здійснити перехід від пасивного споживання машинно-згенерованих форм до

активної, творчої практики побудови власних смислів. Це і є шлях до Свободи через сенс в епоху штучного інтелекту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Богата Л. Виявлення локального простору смислів. *Методологія сучасної гуманітаристики: деякі напрямки розвитку*. Одеса: С. Л. Назарчук. 2020, 284 с.
2. Гончарова О. Цивілізаційна трансформація соціокультурного середовища: взаємодія «ЛЮДИНА~МАШИНА» в умовах smart-цифровізації. *Studies in history and philosophy of science and technology*, 2024, 33 (1), 21–32.
3. Гончарова О. Іманентна реальність людської сутності в феноменальній дійсності у постсингулярних умовах метакомунікаційного середовища. *ПЕРСПЕКТИВИ. Соціально-політичний журнал*, 2025, 1(53), 24–33.
4. Добронравова І. Нелінійне мислення. *Філософська і соціологічна думка*, 1991, № 6, 47–60.
5. Єзерський В., Гончарова О., Гауфман Є. Ядро тезаурусу метакогнітивної людиномірності. *Studies in history and philosophy of science and technology*, 2024, 33 (2), 14–35.
6. Єршова-Бабенко І., Жижко Т. Психомірність людини та її поведінки / І. Єршова-Бабенко, Т. Жижко. К.: ЦП Компрінт. 2024, 222 с.
7. Мелков Ю.А. Людиномірність постнекласичної науки, 2014, К.: ПАРАПАН. 254.
8. Філософія науки і культури: словник. За редакцією Н. Хамітова. К.: КНТ. 2024, 437 с.
9. Хамітов Н.В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. 2022, К.: КНТ. 394.
10. Stovpets, O., Borinshtein, Y., Yershova-Babenco, I., Kozobrodova, D., Madi, H., & Honcharova, O. Digital technologies and human rights: challenges and opportunities. *Revista Amazonia Investiga*. 2023, 12 (72), 17–30.

СЕМКО ЯНА

кандидатка філософських наук, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін
Міжнародний університет, м. Одеса, Україна

СТИЛІ ЖИТТЯ В УМОВАХ ПЛИННОЇ СУЧАСНОСТІ

Повсякденність сучасного індивіда принципово відрізняється від рутини людини попередніх епох. Середовище епохи модерну було малорухливим, стабільним, передбачуваним, як і спосіб життя людей, що покладалися на соціальні інститути та традиції. Сучасний соціальний простір, навпаки,

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.